National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 04.09.1923, page 4

הכנסיה הגדולה

של „אגדת ישראל" בוינה

(מספרנו המיוחד)

וינה, י' אלול תרפ"ג

ביום ראשון ז' אלול בתשע בבקר נפתחה הכנסיה ע"י יה"ר חרב לוין מסמבור. ראשת הרבור נתנה פתרם הראשי שור מבוקרסט (רומניה) המביע לראשונה את שמחתו הגדולה על קבוץ הגליות. את"כ עובר הוא לשאלת א"י ואומר: „אם תפצים אתם, מורי ורבותי, בקיום האגדה, עליכם להשגיח בשבע עניגים כי מירושלם יגורש הישוב החדש, כי מציון תצא תורה ולומדים ורבנים יצאו מירושלם ולא סוחרים ובעלי מלאכה, שונאי ציון החריבו את ערי קדשנו בהכניסם שמה פועלים וסוחרים העורכים חגיגות, משתאות וחגגאות ביומ"פ, מעשנים ושבת ומטמאים את אדמת הקודש. אסור לנו ללכת בדרך זאת! ביהמ"ק חרב על עוונו את תורת ד', וכנה אך ורק ע"י למוד התורה. נשלח תחילה שמה חיל של עשרת אלפים לומדי תורה וירא שמים, שבל עבודתם תהי להגות בתורה ימים ולילות, ואח"כ נשלח שמה סוחרים ובעלי מלאכה.

צדיקים ונאונים מתנגדים לציונות. הרב קוק ביפו שהתחבר אל הציונים אפיקורוס הוא, פושע ישראל הוא (תנועה ומהומה באולם) הי"ר: „אסור לבנות ולהעליב אדם שלא בפנינו!" הנואם ממשיך: הרב קוק מתנגד ל„אגדת ישראל" אנו צריכים להלחם בו ברשע גלי ובפרהסיא ולא בצנעא ובסתר פנים. (מח"כ.)

הי"ר: חריני מוחה כראה עוה ונמרצה נגד הנואם ונוזף בו בגיפוה חיות. — מוסיף הוא — והמתוכחים נוטים מסדר היום מספיק הוא את הוכוחים, ומזכר את רשות הדבור להרב ד"ר ל. יונג ע"א שמירת השבת.

ד"ר יונג: מתחיל באנגלית ומסיים בגרמנית: אנו באי־כח כלל ישראל פונים אל המעצמות בבקשה: אנו שלא התערבנו בענייני מדיניות ושמנו אל מעינינו אך ורק בתורה. אנו, ורק אנו, תגנו באי־כחו האמתיים של עם ישראל. כי בשם ישראל יכולו אב ורק אותם העומדים על בסיס התורה והמסורה. אנו דורשים מהן כי תעודנה לנו בשמירת שבתנו ואל תשיכנה מעוזרים ומכשולים על דרכנו.

הנואם מראה בפלפולו כי רק בנו בחר ד' ותנהו מן הגלות, ועלינו למשל בגויים רבים עפ"י תורתנו הקדושה, ומציע הצעה במסחה זאת: אנחנו בני אברהם יצחק ויעקב. העם הכי עתיק, מבקשים מאת העמים כי יוציאו לעזור לנו ולתמך בנו במלחמה לקיום היהדות. בעזרתכם בשמירת שבתנו תביאו בדכה רבה לתרבותכם.

הי"ר הרב לוין מרצה על השחיטה ובין יתר דבריו הוא אומר: בראות שונאינו כי כל כלי מלחמתם בנו נשבורו ועם ישראל עודנו חי וקים, החחילו להוציא מאוצרם את הנשק שכבר העלה חלודה לחלחם בו בדתנו. הכסיסם הוא להטות בחרב קהה על ראשינו ואם אין בה כדי להמיה, יהיה בה כדי להכאיב ולהרגיז. שונאינו בפולינה הביאום את הדעה אל הסיק לאסור באורן את השחיטה עפ"י דתנו משום צער בעלי חיים. בראות שונאינו כי העם הפולני מתחיל לפקח את עיניו ולדעת מי הם שונאי פולינה האמתיים, באו לסמא את עיניו בהלכות שחיטה, לסרוח מצבנו הענוגים ולסרות הוותנו לרויים וחסופים. איי־אפשר לנו להתאפק מעתה על הצעה זו, כי בשעה הזיקנים שכנו שאלפי ורבבות אנשים נהרגו ונהרגים עם עבשיו, בזמן שכזה שחרב איש ברעהו וסכין איש בלוע אחיו, בשעה שהשדות רויים דמי חללי המלחמה. בשעה שאנשים מלעים את חבריהם חיים—בשעה זו באים ומדברים על צער בעלי־חיים. הוי להמיים אלו! עלובה היא „רחמנות" כזאת. כבר שבענו מרורות, כבר סבלנו די ביסות המלחמה מה ואחריה ושונאינו דורשים גם את נשמי תינו. כמה שקר ישנו בהצעה זו?

המרצה מזכיר כי שאלת השחיטה נפתרה עוד בשנת 1880 ע"י רופאים מומחים שחזו את דעתם לטובתה: לא רק שהשחיטה הוא המיתה הכי קלה לבהמה, אלא גם שבשרה יומב ויהי למאכל מבריא אם תשחט. גם אלה שאינם רופאים ובדילו בין שחיטתנו ובין המותת הבהמות באפנים אחרים. חכמיני, ברוח קדשם, צפו מראש כי עתידים שונאינו להתנצל עלינו בהלכות שחיטה ולפיכך אמרו כי השחיטה נתנה לנו בכדי לצרף בה את הברזיות זי. א. בשחיטה נראה לכל העמים את אהבתה וחמלתה של תורתנו שנתנה לכל הבריות.

הוא מבקש מאת הכנסיה כי תמחה מחאה עזה נגד הכסיון הזה שמטרתו להכחיד את קיומנו. נגיד בקול קבל כל העולם הנאור: כל מלחמה נגד השחיטה היא מלחמה בגופנו. בנשמתנו ובכל הויתנו. הנני מביע את תקותנו כי חבר הלאומים לא יתיחס בארישות ובקרירות רוח למלחמה זו. ומסים את הרצאתו שנפסקה פעמים רבות במח"כ סוערות, בטלים: „עוצו עצה ותוצר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל".

הציר קרשבורן מבקש לבל יגעו פה במדיניות של ארצות זרות. על המדיניות של פולגיה דיבר על אדמתנו בארץ פולגיה.

הרב שפירא. סנוד, גליציה, מרצה על החנוך:

משכנע אני כי שאלת החנוך וכל מה שמסתעף היכמה, מעניין את ישראל בכלל והחרדים בפרט. כי על כן „עם הספר" הננו. בשעה שכל בני העולם לא חלמו עדין ע"א חנוך ורק העשירים למדו את בניהם וקנין יחוד היה — בו בזמן דאז בכל ישראל לחנוך הכלל, וחז"ל אמרו לנו: הזהרו בבני עניים שמהם תצא תורה! כל עיר שאין בה בית הלמוד עתידה להחרב, ובוזמן הרמ"בם: מחריבים אותה: ז. א. בני העיר שאינם למלאכה. הז'וינגו והיק"א, איליהכסף אוט־מים את אגיזתם לפני דרישות החרדים.

המרצה מספר כי בקר פה את באי־כחו של הז'וינגו והציע לפניו את מחצבותיו אלה שהובעו פה. ויען באי־חכה כי באמריקה אין מבינים במבלל את ההרמוניה ואת הזווג שבין תורה למלאכה. על דבריו אלה ענה לו המרצה: עשו מכר את בכורתו בנזיד עדשים ואנו חפצים בשביתם (מח"כ).

הנואם מציע ליסד קרן בשם „קרן יבנה" ובל המוסדות הדתיים יזונו הימנה, מבדיל הוא בין ת"ת לישיבות. את הת"ת שבהם ילמדו תלמידים עד גיל י"ב י"ד יבלבלו אבות התלמידים או יושבי העיר ואת הישיבות, שאליהן יבנסו תלמידים בעלי בשרון, תבלבל הקרן.

הוא מציע: א) לתקן בית תלמוד; ובבל עיר מלבד הת"ת גם ישיבה קטנה; ב) בכל עיר גדולה תוסד ישיבה־מרכזית שאליה יבנסו בל תלמידי הסביבה. בל ארץ אזוטנו מית היא ביחס לדרך הלמוד; ג) ליסד שעורי ערב ושעורי שבת; ד) לארגן בבל ארץ חנוך מרבזי בשם „יבנה"; ה) ההנהלה המרבזית של אגדתנו צריבה לאשר בל ישיבה הוות תלמוד; ו) ההנהלה תקרא פעם בשנתים את מנהלי הישיבות לאספות ובהן תתערבה בל שאלות החנוך; ז) הוצאת עתון פדגוגי; ח) בל שאלות החנוך תפתרנה ע"י מועצת גדולי התורה.

הנואם מוסר בפירה קטנה זו:

בפולגיה נמצאים תחת השגחת האגדה בשם „יסודי התורה" 140 חדרים ובה"ס 18942 תלימד; ישיבות בפולגיה, ליטא וגליציה 62 ובהן תלמידים 562. מספר ת"ת שאינם תחת האגודה אולם עומדים בל בסיס התורה 222. ובהם 38299 תלמידים ו־2413 תלמידות, ושעורי ערב 23 ותלמידיהם 1557.

המרצה מציע: להוציא קול קורא אל אחינו בדבר קרן „יבנה". ועדה בת 50 איש, עשרים מגדולי הרבנים ושלשים מגדולי הבספים תהא אחראית על ההנהלה החומרית והרוחנית. לפנות אל היק"א שתתמוך גם במוסדות אחרים ותיסד בתי"ס בלאבה.

המרצה מדבר אח"כ ע"א העתונות וספרות המערבלית את נשמות הנוה בפי ליטוניהם בגון: „מוטקע גנב" ובתבנם הזר לרוח היהדות. ילד הקורא שתים שלש שר רות בפליטון של איזה עתון תרעל נשמתו. שלום אש מתחרה ב„איבן וסטיפן" בהרעלת נפשות צעירינו ובתמיכה בעבודת צוררינו.

המרצה מציע איפוא ליסד עתונות וספרות חרדים.

בפולמוס נורטקליף התערמנו בל העתונים הלאמיים עלינו בל „מוסדרים" אנו, כי „בנו־דים בארצנו" אנו. אנחנו לא טמנו ידנו בצלחת ונאשימם בגנבת בסף קרנותיהם, במעילה ועוד, ושונאינו עמדו וצחקו, קטטו־תינו נאות לשונאינו. הנואם משבח את „יור" בורשוי ואת „קול ישראל בא"י.

הוא מציע עוד ליסד ספרות חרדית לבערים וביחוד לנערות. ד"ר לעהמאן ור' שמשון רפאל הירש השפיעו בהרבה. בנידון זה במערבי, אולם במזרח לא בעשה בלום.

הוא מציע עוד לחזק את שמירת השבת. ליסד קרן לחזוק חרת, לבנות מקואות ועוד. לתקנת עגונות מציע הנואם הצעות אחרות הנמסרות לועדה. האולם רועש לקול מח"כ המשוערות וקולות „הי הרב שפיצא" מלאות את האולם.

הי"ר מודיע כי הארמו"ר מצוידקוב קבל מקום נשיאות ומוסר לו את רשות הדבור. הקהל קם ומוחא כף.

הארמו"ר: (מדבר בקול נמוך ובלחש ודברין במרים אח"כ לקהל ע"י איש אחר). על הכתוב משה ידבר והאלקים יענני בקול. אומר המדרש בקול בל אחד ואחד ז.א. הצדיק צריך להיות כמו הפונוגרף המוסר בריוק את דברי נואמיו. וגם הבכסיה הגדולה היא האורגן אשר מאזיני הבלל היהודי מובעים בה ע"י הצירים. הוא מדבר אח"כ על האחדות: הגדולים צריכים להיות נוחים לקטנים והקט־נים משמעים לגדולים. הצדיק צריך לרדת אל העם. כמו שבתור: וירד משה מן ההר אל העם. משה ראה כי אי־אפשר לו לה ע ל ו ת הוא העם למדרגתו: י ר ד הוא אליהם.

אנחנו נמשלים לבבכי השמים ולחול אשר על שפת הים. החול הוא מרגה גבוהה מן הבבכים. בזמן שישראל מתפרדים דומים הם לגרגרי־החול שאינם נאחזים ומתדבקים זה בזה; אבל בשאחזתה שרויה ביניהם דומים הם לבבכי השמים אשר רקיע אחד מאחדם ואורון אחד יקראם בשם; והאחדות אפשרית היא אך ורק אם הגדולים ירדו אל העם. משה אמר: הנבם היום בבבכי השמים, רמז להם כי לפני כניסתה לארץ, עליהם להתאחד ולהתרבז ולהיות לגוש אחד בבבכים אשר בשמים. ורש"י מפרש: זאת הוא מ ש ל ו הכונה: האחדות השרויה ביניכם בעבר עכשו היא רק ע"י שיורדתי אני מגדולתי עליכם: אני התחלתי לאגדבם וה' יוסף עליכם אלף פעמים (מח"כ סוערות מלוות את דבריו).

מטרות האגדה הן שלש: א) חנוך הבנים והבנות; ב) חזוק הדת; ג) ישוב א"י.

הישיבה שתים הגיעה והי"ר מפסיק את הישיבה עד ערבו.

ד. ד. וינשטין

הואגים לחנוך בניהם מהריבים את עירם ביריחם.

„שמעון בן שטח הקן ליסד בתי"ם לתינוקות!

בשעה שצרות רבות אפפונו מבל צד בקש ר' יוחנן בן זבאי: תן לי את יבנה והבמיה. הוא ידע מי הוא בית"מן יבולים שנוצאנו להחריב שוב. אולם לא את רוחנו! יבנה תהי לנו לתרים ולמגן בפני בל הפורעניות שבעולם.

גם הגאון בעל הפץ חיים אמר כי במרפות ובמטמאים לא נוציא את האפל מן הבית החשוך, אלא בנבנים שמה נר דולק והחשך ינוס, ונרנו הוא התורה.

שנות המלחמה גולו מאתנו שני דורות. יהודי המזרח גדרו מחרב השונא ממקום למקום והלמוד נזנח ונעזב. לעמים אחרים הנחילה המלחמה נרעון בבסף, לאחרים נרעו בקרקע שבנבשתן, ולנו — צועק הנואם, — הנחילה נרעון בנשמתן, בכשרונות ובאנשים, שום מפשלת בעולם לא תוכל למלא לנו את החסרון הזה.

הנאספים קמים לבבוד ה„חפץ חיים" הנבנס אל האולם ויושב על במת הנשיאות.

המשבר הנורא שהמלחמה הביאה בעקבותיה מחריבו את תלמודי התורה שלנו וישי־מותינו. גם אמידים אין ידם משגת ללמוד את בניהם מחסר אמצעים, איך לא נבוש בי ע"י המתכנת ההמרית יאבדו לנו בשרי־נוק נעלים.

המרצה מספר כי בשנות המלחמה בא אליו גער בן ט"ו שנה, למדן שידע 70 דף גמרה, עלי־פה, ובבה והתחנן לפניו שיסתחנו, אותו ואת עשרת חברו שולחיו, אל ישיבתו. בבמה כשרונות בראה אבדו לנו במשך השנים האחרונות! אתם בני חו"ל בעלי ולוטה הנ־בוהה הצוברים עתיקות במחירים גבוהים ובסבכומים רבים, מדוע לא תתנו עתיקות בלאה? אחינו באמריקה תמכו אמנם בנו אולם התמיכה היתה מצערה ולא הספיקה.

אם הממשלות המבוצחות לוות לתן בסף למלא את חוריהן, אנו שאנו"כ? גלות מאחינו בעמרב תלואה גדולה ברבית גדולה. בעד בל מאה דולר נשלם בלמרו, בבעלי בשרון ואולי גם בגאון. לו נמצאה ממשלה הנותנת רבית בזאת, כי אז קפצו עליה מלוים רבים. במקום חבר ומתכת, בפרע ברוח.

(מח"כ סוערות במשך רגעים אחדים.)

הנואם מתאונן על אחינו באמריקה שאינם ערבים להבדיל בין המזרחים ובין החרדים וכוללים אותם יחד. אולם בפולגיה יודע כל אחד כי אנו בני „אגודת ישראל" איננו מרעילים את נפשות בנינו במדיניות בתמזרחית בת"תיו.

ר' מאיר ברלין מנהיג המזרחיים באמ"ר ריקה ובעל השפעה ב„עודת התורה" אשר לאחינו שם, ידע כי אם הבסף יזרם ישר, יבבסו לקפח אגדתנו לבלבול מזרחיותינו הרוחניים, בם ובראו בפולגיה מוסדות אחרים, בבדי להחליש בזה את בח האגדה. עמדנו לפני ראשית: לגזר אם היקר, והחלטנו להבסים ולקבל סבום מצער מאד ביחס למה שמגיע לנו.

המזרחיים, בהשפעתם באמריקה מינו לנשיא בשם אגדת ישראל דוקא את החלש והאדיש שאינו מתענין בבל בחנוך, וזקן תמים שאין בו בל אמץ ועוז לעמוד על דעתו. והוא הית בידם בבדור בידי המשחק.

בגליציה המזרחית הודיעו המזרחיים, כי יסדו לתם ת"ת בשם מת"ת (מציון תצא תורה) ומאתים וארבעים מספרם, אולם לא דבים ולא יער. שבר היה בפיהם. רק ת"ת אחד היה בלבוב בשם מת"ת ויחר החדרים לא ידעו בם את בשר המת"ת. (מח"כ), לא לבחמא בף מורי ורבותי, אלא לבבות ולקרע אנו צריבים. הא מספר על הרם ד"ר בחויבא בבשבשל מאמריקה להודיע את מספר חדרי ה„מת"ת" ענה במבוך המשתמע לתרי אנפין והשאיר לו בות פתוח פתוח.

המרצה המפקח על בתי החנוך בגליציה בשנת תרע"ד, שלח בעשרים וחמשה מבתבים לאמריקה ולא נענה. יודע אני — אומר המרצה — כי את נפשי ובבודי הנני קובע בגלות; באן אין חרפת „המזרחיים" וקלונם. אולם אינני יכול לעצר ברוחי עוד. חברים רבים יראים את שלחן העתונות העומד לפנינו, אולם אני לא אעלים דבר מבל הנוגע לחנוך.

מבאן עובר המרצה אל שאלת הפועל העברי:

המלאבה היתה הביבה מאד על אבד־תינו; בדתם בי היא היא השומרת את בעליה מבל חטא ועון וערבה הוא בי בעליה לא ולבו למבר את נשמותיהם לזרים. המלה הראשונה אשר דבר ד' אל האדם היתה: „ומעץ הדעת טוב ורע לא תאבל" ז. א. בל מה שבתבל ישמש לך למקור של פרנסה, לאמצעי לחשיג מחיה, אולם בעץ הדעת טוב ורע אל תשתמש למחיתך, את נשמתך אל תמבר לזרים. וע"ז רמזו חז"ל: בל תורה שאין עמה מלאבה וכו'. אבותינו לא מבבו את הרוח לשם החמר, אלא להפך: בראות הנוער שלנו בי אין בשבילו מקום בהשיבותינו לפתח שם את בשרונותיו ילך לנטות בדמי זרים. ולפיבך בהפצנו לחשיב את צעירינו שנתחדשה עלינו לסמוך מלאבה ועבודה. בהנתך מבול של פרעות על ראש עמנו ברוסיה הבולשבית. פרעות בחמר ובדוח, סבלו בל שדרות העם חוץ מהפועלים ובעלי מלאבה, ולפיבך דורש הוא שהתלמידים מחוסרי בשרונות יסמרו למלאבה. ובשבי? שלא יעלבו את נשמותיהם בבתי־מלאבה זרים, ניסד על יד בל ישיבה ות"ת בם בי"ס למלאבה. הז'וינגו והיק"א, איליהבסף אוט־מים את אגיזתם לפני דרישות החרדים.

המרצה מספר כי בקר פה את באי־כחו של הז'וינגו והציע לפניו את מחצבותיו אלה שהובעו פה. ויען באי־חכה כי באמריקה אין מבינים במבלל את ההרמוניה ואת הזווג שבין תורה למלאבה. על דבריו אלה ענה לו המרצה: עשו מכר את בכורתו בנזיד עדשים ואנו חפצים בשביתם (מח"כ).

הנואם מציע ליסד קרן בשם „קרן יבנה" ובל המוסדות הדתיים יזונו הימנה, מבדיל הוא בין ת"ת לישיבות. את הת"ת שבהם ילמדו תלמידים עד גיל י"ב י"ד יבלבלו אבות התלמידים או יושבי העיר ואת הישיבות, שאליהן יבנסו בעלי בשרון, תבלבל הקרן.

הוא מציע: א) לתקן בית תלמוד; ובבל עיר מלבד הת"ת גם ישיבה קטנה; ב) בכל עיר גדולה תוסד ישיבה־מרכזית שאליה יבנסו בל תלמידי הסביבה. בל ארץ אזוטנו מית היא ביחס לדרך הלמוד; ג) ליסד שעורי ערב ושעורי שבת; ד) לארגן בבל ארץ חנוך מרבזי בשם „יבנה"; ה) ההנהלה המרבזית של אגדתנו צריבה לאשר בל ישיבה הוות תלמוד; ו) ההנהלה תקרא פעם בשנתים את מנהלי הישיבות לאספות ובהן תתערבה בל שאלות החנוך; ז) הוצאת עתון פדגוגי; ח) בל שאלות החנוך תפתרנה ע"י מועצת גדולי התורה.

הנואם מוסר בפירה קטנה זו:

בפולגיה נמצאים תחת השגחת האגדה בשם „יסודי התורה" 140 חדרים ובה"ס 18942 תלימד; ישיבות בפולגיה, ליטא וגליציה 62 ובהן תלמידים 562. מספר ת"ת שאינם תחת האגודה אולם עומדים בל בסיס התורה 222. ובהם 38299 תלמידים ו־2413 תלמידות, ושעורי ערב 23 ותלמידיהם 1557.

המרצה מציע: להוציא קול קורא אל אחינו בדבר קרן „יבנה". ועדה בת 50 איש, עשרים מגדולי הרבנים ושלשים מגדולי הבספים תהא אחראית על ההנהלה החומרית והרוחנית. לפנות אל היק"א שתתמוך גם במוסדות אחרים ותיסד בתי"ם בלאבה.

המרצה מדבר אח"כ ע"א העתונות והספרות המערבלית את נשמות הנוה בפי ליטוניהם בגון: „מוטקע גנב" ובתבנם הזר לרוח היהדות. ילד הקורא שתים שלש שר רות בפליטון של איזה עתון תרעל נשמתו. שלום אש מתחרה ב„איבן וסטיפן" בהרעלת נפשות צעירינו ובתמיכה בעבודת צוררינו.

המרצה מציע איפוא ליסד עתונות וספרות חרדים.

בפולמוס נורטקליף התערמנו בל העתונים הלאמיים עלינו בל „מוסדרים" אנו, כי „בנו־דים בארצנו" אנו. אנחנו לא טמנו ידנו בצלחת ונאשימם בגנבת בסף קרנותיהם, במעילה ועוד, ושונאינו עמדו וצחקו, קטטו־תינו נאות לשונאינו. הנואם משבח את ה„יור" בורשוי ואת „קול ישראל בא"י.

הוא מציע עוד ליסד ספרות חרדית לבערים וביחוד לנערות. ד"ר לעהמאן ור' שמשון רפאל הירש השפיעו בהרבה. בנידון זה במערבי, אולם במזרח לא בעשה בלום.

הוא מציע עוד לחזק את שמירת השבת. ליסד קרן לחזוק חרת, לבנות מקואות ועוד. לתקנת עגונות מציע הנואם הצעות אחרות הנמסרות לועדה. האולם רועש לקול מח"כ המשוערות וקולות „הי הרב שפיצא" מלאות את האולם.

הי"ר מודיע כי הארמו"ר מצוידקוב קבל מקום נשיאות ומוסר לו את רשות הדבור. הקהל קם ומוחא כף.

הארמו"ר: (מדבר בקול נמוך ובלחש ודברין במרים אח"כ לקהל ע"י איש אחר). על הכתוב משה ידבר והאלקים יענני בקול. אומר המדרש בקול בל אחד ואחד ז.א. הצדיק צריך להיות כמו הפונוגרף המוסר בריוק את דברי נואמיו. וגם הבכסיה הגדולה היא האורגן אשר מאזיני הבלל היהודי מובעים בה ע"י הצירים. הוא מדבר אח"כ על האחדות: הגדולים צריכים להיות נוחים לקטנים והקט־נים משמעים לגדולים. הצדיק צריך לרדת אל העם. כמו שבתור: וירד משה מן ההר אל העם. משה ראה כי אי־אפשר לו לה ע ל ו ת הוא העם למדרגתו: י ר ד הוא אליהם.

אנחנו נמשלים לבבכי השמים ולחול אשר על שפת הים. החול הוא מרגה גבוהה מן הבבכים. בזמן שישראל מתפרדים דומים הם לגרגרי־החול שאינם נאחזים ומתדבקים זה בזה; אבל בשאחזתה שרויה ביניהם דומים הם לבבכי השמים אשר רקיע אחד מאחדם ואורון אחד יקראם בשם; והאחדות אפשרית היא אך ורק אם הגדולים ירדו אל העם. משה אמר: הנבם היום בבבכי השמים, רמז להם כי לפני כניסתה לארץ, עליהם להתאחד ולהתרבז ולהיות לגוש אחד בבבכים אשר בשמים. ורש"י מפרש: זאת הוא מ ש ל ו הכונה: האחדות השרויה ביניכם בעבר עכשו היא רק ע"י שיורדתי אני מגדולתי עליכם: אני התחלתי לאגדבם וה' יוסף עליכם אלף פעמים (מח"כ סוערות מלוות את דבריו).

מטרות האגדה הן שלש: א) חנוך הבנים והבנות; ב) חזוק הדת; ג) ישוב א"י.

הישיבה שתים הגיעה והי"ר מפסיק את הישיבה עד ערבו.

ד. ד. וינשטין